

Соціальна адаптація – це інтерпретація людини в суспільство, у процесі якої відбувається формування самосвідомості та рольової поведінки, здатності до самоконтролю й адекватних зв'язків і стосунків.

Соціальна адаптація дітей з особливими потребами

Життя людини від самого початку і до кінця є адаптацією до середовища.

Соціальна адаптація – це інтерпретація людини в суспільство, у процесі якої відбувається формування самосвідомості та рольової поведінки, здатності до самоконтролю й адекватних зв'язків і стосунків.

Психологічна адаптація здійснюється шляхом пристосування людини до наявних у суспільстві узгодження індивідуальних цінностей і переконань та суспільних норм.

Соціальна адаптація – активний процес пристосування до соціального середовища, спрямований на збереження та формування оптимального балансу між людиною, її внутрішнім станом і навколишнім середовищем тут і тепер та з перспективою на майбутнє. Успішність адаптації не так від особливостей та об'єктивних властивостей ситуації, як від особливостей і наявності індивідуальних ресурсів, адекватності й ефективності стратегій їхнього застосування. Важливу роль у процесі адаптації відіграють особистісні якості педагога, його чутливість до іншої людини, гуманність у помислах і діях.

Діти з особливими освітніми потребами дуже чутливі, емоційні і тонко відчують, коли педагог ставиться прихильно до їхніх почуттів, думок, ідей. Тому вихованців заспокоюють підбадьорливі коментарі вихователя, наприклад: « Мені подобається, як ти використав жовтий колір у своєму малюнку», « Ой, я бачу, що в тебе багато ідей», «Молодець, добре міркує!» тощо. Водночас необхідно уникати запитань, на які дитина могла б відповісти одним словом «так» або «ні».

Одним із методів досягнення емоційної рівноваги дитини є подолання її невпевненості та відчуття страху перед навколишнім середовищем. Вихователь може допомогти малечі у процесі малювання фарбами , олівцями, фломастерами, крейдою звільнитися від страху, напруження, негативних переживань. Задля цього можна запропонувати різні теми малюнків: «Коли я вдома один», «Я засмучений», «Що мені снилося?», «Ми

радіємо», «Мій страх» тощо. Головне, щоб дитина усвідомила свої переживання і спробувала передати їх на папері.

Розвиток емоційної сфери учнів з особливими освітніми потребами відбувається завдяки розширенню уявлень малюків про світ людських почуттів: радості, інтересу, подиву, горя, презирство, страху, провини, сорому, заздрості, жадібності, прикрості, гніву. Старших дошкільників важко навчати розпізнавати почуття, передавати їх мімікою, жестами, пов'язувати з певними життєвими подіями, відтворювати у грі або в малюнках. Важливим аспектом співіснування в колективі ровесників є вміння дітей емоційно адекватно реагувати на подію, вчинок, результат діяльності. Закономірно, що педагог має вправляти дітей дошкільного віку в умінні правильно переживати як перемогу, так і програш, формувати помірковане ставлення до труднощів, оптимістичне ставлення до необхідності їх долати. Зміст педагогічної роботи, спрямованої на забезпечення емоційної рівноваги вихованців з особливими освітніми потребами, включає виховання сили волі дошкільників, корекцію їхніх проявів довільної поведінки. Педагог має відмовитися від практики звичного оцінювання кінцевих результатів праці, акцентуючи увагу дітей на процесі подолання труднощів.

Важливим моментом у створенні комфортних умов перебування дітей з особливими потребами в школі є надання їм можливості періодично розвантажуватися, розслаблятися. Для цього можна використати ігри у «клякси» або ігри з папером, які сприяють релаксації. Для зняття агресії, звільнення від негативних емоцій слід боксувати гумову грушу. Ще можна запропонувати дитині виконати певні фізичні вправи, танцювальні рухи.

Отже, важливим чинником соціальної адаптації дітей з особливими потребами є забезпечення їх емоційної рівноваги. Пріоритетна роль у цьому питанні належить вихователю, адже саме він несе відповідальність за ефективність педагогічної взаємодії.

Педагогічний вплив на дітей з особливими потребами

Методика педагогічного впливу є системою засобів організації різнопланової діяльності дітей, що забезпечує її різнобічний розвиток. Розрізняють такі види засобів: гра, слово, музика.

Провідною діяльністю дітей дошкільного і молодшого шкільного віку є гра. Наукові дослідження свідчать, що існують відмінності в кількості та якості та якості ігрових умінь у дітей із вадами та їхніх здорових товаришів. У малюків з особливими потребами гірше розвивається символічне мислення.

Наприклад, вони можуть вимагати для гри іграшковий телефон, тоді як їхні однолітки без вад уже використовують еквіваленти – слова, дії, що зображають розмову по телефону, або символічні об'єкти, наприклад, дерев'яний кубик.

У дітей із вадами спостерігається затримка розвитку соціальних умінь, необхідних для гри. Вони можуть брати іграшки в рот чи намагатися замінити рольову гру фізичною, їхні розваги можуть бути хаотичними або нецікавими. Деяким малятам із вадами властиво повторювати ті самі дії, наприклад, гойдати, крутити предмети чи тримати їх перед своїм обличчям. Усі ці види поведінки можуть перешкоджати дітям брати участь у змістовній грі з новими об'єктами, а також заважати соціальній взаємодії малят з однолітками. Набуття необхідних ігрових навичок дітьми з вадами слід розглядати як першорядне завдання. Під час оцінювання дитини цьому питанню потрібно приділяти велику увагу і розробляти такі завдання та види діяльності, які допомагали б дітям природним шляхом оволодіти вміннями.

Поєднання слова, музики та руху (різноманітні ігри і фізкультхвилинки) дають нам новий напрям колекційної роботи – логоритміку. Включення логоритмічних складників у будь-яку форму роботи вихователя, логопеда сприятиме корекції дитини з різноманітними відхиленнями розвитку, порушеннями мовлення.